

Vergaderjaar 2012–2013

32 623

Actuele situatie in Noord-Afrika en het Midden-Oosten

Nr. 76

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 december 2012

Op 21 november jl. is uw Kamer geïnformeerd over het verzoek van Turkije aan de NAVO om bijstand voor het beschermen van de bevolking en het grondgebied van Turkije (Kamerstuk 32 623, nr. 74). Hierbij informeren wij u over het besluit van het kabinet om Nederlandse Patriot-systemen in Turkije te plaatsen.

De afgelopen maanden is de situatie in Syrië gestaag verslechterd. Voor een uitgebreide situatieschets van Syrië en de Nederlandse inzet verwijzen wij naar de brief van 6 december jl. (Kamerstuk 32 623, nr. 75). De Nederlandse inzet is op hoofdlijnen gericht op het bijdragen aan de inspanningen van de internationale gemeenschap bij:

- het beëindigen van het geweld;
- het bereiken van een politieke oplossing voor het conflict;
- het voorkomen dat het conflict zich uitbreidt naar de regio;
- het voorbereiden van de overgang naar een democratisch en pluriform Syrië.

Deze brief richt zich specifiek op de inzet van de Patriot-systemen in Turkije met als doel de bevolking en het grondgebied van NAVO-bondgenoot Turkije te beschermen en bij te dragen aan de-escalatie van de crisis langs de zuidoostelijke grenzen van het bondgenootschap. Incidenten aan de grens met Turkije (Kamerstuk 32 623, nr. 72 en 28 676, nr. 163) illustreren het risico dat het interne Syrische gewapend conflict de spanningen doet toenemen. Ook beschikt Syrië over Scud-raketten die met een chemische lading kunnen worden uitgerust. Hoewel de dreiging tegen Turkije niet acuut is, moet hiermee wel rekening worden gehouden.

Op verzoek van Turkije heeft de NAVO op 26 juni en 3 oktober jl. in Brussel over bijstand gesproken. Dit gebeurde op grond van artikel 4 van het Verdrag van Washington, dat consultaties behelst wanneer, naar de

mening van een of meer bondgenoten, de territoriale integriteit, politieke onafhankelijkheid of veiligheid van een of meer van hen wordt bedreigd. De 28 landen, waaronder Nederland, veroordeelden bij die gelegenheden in stellige bewoordingen het neerschieten van een Turks vliegtuig en Syrische beschietingen. De NAVO-landen noemden het een grove schending van internationaal recht en onderstreepten unaniem hun solidariteit met bondgenoot Turkije. Het gevaar voor de veiligheid van Turkije werd onderkend. Ook de VN Veiligheidsraad heeft 4 oktober jl. de beschietingen vanuit Syrië veroordeeld.

Op 21 november jl. heeft Turkije een verzoek bij de NAVO ingediend om bijstand voor het beschermen van de bevolking en het grondgebied van Turkije. Nederland deelt de bezorgdheid van de Turkse regering over de veiligheid van de bevolking en het grondgebied als gevolg van het conflict in Syrië en geeft als uitdrukking van bondgenootschappelijke solidariteit gehoor aan het Turkse verzoek.

Het betreft een inzet binnen het raamwerk van het *NATO Integrated Air Defense System* (NATINADS). Met Nederland zullen Duitsland en de Verenigde Staten Patriots op Turks grondgebied plaatsen. Nederland trekt zowel in politiek als in operationeel opzicht met Duitsland en de Verenigde Staten op. Turkije zal als gastland de benodigde ondersteuning bieden. De drie landen zullen elk eenheden beschikbaar stellen in beginsel voor een termijn van twaalf maanden ter bescherming van Turkse stedelijke gebieden. Nederland zal twee systemen ontplooiën bij een van deze stedelijke gebieden. De definitieve keuze voor een stad wordt in onderling overleg en in samenspraak met Turkije gemaakt. Dit geldt ook voor het moment waarop de Patriot-inzet zal aanvangen. Ontplooiing van de Nederlandse Patriot-eenheden vergt de inzet van maximaal 360 militairen. Turkije heeft in zijn verzoek aan de NAVO kenbaar gemaakt zorg te zullen dragen voor de ondersteuning.

De missie berust op een adequaat volkenrechtelijk mandaat. De inzet geschiedt in het kader van de bondgenootschappelijke solidariteit ter voorbereiding op de verdediging van het Turkse grondgebied en Turkse bevolkingscentra tegen mogelijke gewapende aanvallen, conform het in artikel 51 van het VN-Handvest neergelegde recht op collectieve zelfverdediging. De ontplooiing is van puur defensieve aard en dient niet om een vliegverbod af te dwingen of om offensieve operaties te ondersteunen. Onderschepping geschiedt ter verdediging van het stedelijke gebied en in overeenstemming met de zelfverdedigingsregels die van toepassing zijn op de eenheid zelf. Het effectieve bereik van de Nederlandse Patriot-raketten is beperkt tot Turks grondgebied.

De Commandant der Strijdkrachten behoudt onder alle omstandigheden *Full Command* over de Nederlandse Patriots. Nadat de systemen aan de NAVO zijn overgedragen, staan zij onder operationeel commando van de *Supreme Allied Commander Europe* (SACEUR) van de NAVO. SACEUR kan in aanvulling op de Patriot-systemen sensorcapaciteit zoals AWACS (*Airborne early Warning and Control System*) inzetten. Namens SACEUR draagt de NAVO-commandant van *Aircomponent* Ramstein zorg voor de operationele aansturing. Hij onderhoudt ook de contacten met de nationale Turkse luchtverdedigingsautoriteiten. De Noord-Atlantische Raad (NAR), het hoogste politieke orgaan van de NAVO, oefent politieke controle uit. SACEUR zal vóór eind februari 2013 de NAR verslag doen van de inzet van de Patriots en daarna elke 60 dagen. Alle lidstaten hebben zitting in de NAR.

De twee Patriot-systemen maken deel uit van het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando (DGLC) van het Commando

Landstrijdkrachten. Ook zal een aantal andere eenheden kleine ondersteuningsbijdragen leveren. Mede in verband met de ondersteuning van Turkije heeft dit geen grootschalige gevolgen voor de inzetbaarheid van overige onderdelen van de krijgsmacht. In de voorbereiding en de uitvoering werken Duitsland, de Verenigde Staten en Nederland waar mogelijk samen. Mogelijkheden daartoe op het gebied van strategisch transport en reservedelen worden onderzocht.

Nederlands defensiepersoneel vormt geen doelwit voor een van de strijdende partijen. Er zijn jihadistische netwerken actief in Syrië en in het Turkse grensgebied, maar deze richten zich momenteel op de strijd tegen het Syrische bewind.

De additionele uitgaven die gemoeid zijn met de Nederlandse inzet van Patriots voor een periode van twaalf maanden worden in totaal geraamd op 42 miljoen euro in 2013. Deze additionele uitgaven komen ten laste van de structurele voorziening «crisisbeheersingsoperaties» onder artikel 1 Inzet op de defensiebegroting binnen de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS).

De minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

De minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert